Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/3938

2026 9 1

TARYBOS REKOMENDACIJA

2026 m. liepos 10 d.

dėl Slovakijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

(C/2026/3938)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ([2]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) 2024/1263 nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą;

([1]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) 2025 m. lapkričio 25 d. Komisija priėmė nuomonę dėl Slovakijos 2026 m. biudžeto plano projekto. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2026 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Slovakija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl 2026 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas; Taryba rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([3]) priėmė 2026 m. balandžio 21 d., o bendrą užimtumo ataskaitą ir rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo – 2026 m. kovo 9 d.;

(3) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Kaip esminiai tvaraus ekonomikos augimo ramsčiai, joje nustatytos trys būtinos transformacijos: inovacijos; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas; saugumas. Nuo tada, kai buvo paskelbtas konkurencingumo kelrodis, juo remtasi vykdant Europos semestro darbą, užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su ES strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;

(4) 2026 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ([4]) galutinį etapą. Įgyvendinant Europos semestro politikos prioritetus itin svarbūs buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) planai kartu su sanglaudos politikos finansavimu, nes buvo reikalaujama, kad šiais planais būtų veiksmingai sprendžiami visi per pastaruosius ciklus atitinkamose konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis, o pagal Europos sanglaudos politiką finansuojamomis programomis – atsižvelgiama į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Artėjant EGADP įgyvendinimo laikotarpio pabaigai, tebėra labai svarbu tęsti pagal EGADP remiamas ir įgyvendinamas reformas ir investicijas, visų pirma tas, kurios padeda spręsti konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius, ir jomis remtis;

(5) 2026 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė 2026 m. Slovakijai skirtą šalies ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Slovakijos padaryta įgyvendinant 2025 m. jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina EGAD planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Slovakijai kylantys aktualiausi iššūkiai. Be to, joje įvertinta pažanga, Slovakijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

([3]) OL C, C/2026/2434, 2026 4 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

([4]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Slovakijos apžvalgą. 2026 m. gegužės 20 d. paskelbtos pagrindinės Komisijos tarnybų to reglamento tikslais atlikto Slovakijos makroekonominio pažeidžiamumo vertinimo išvados ([5]). 2026 m. birželio 3 d. Komisija padarė išvadą, kad Slovakijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma Slovakijai būdingas pažeidžiamumas, susijęs su išorės ir valdžios sektoriaus balansu, konkurencingumu, būsto rinka ir namų ūkių skola, o politikos veiksmai tebėra riboti. Nors dėl mažesnių energijos kainų ir didesnio eksporto einamosios sąskaitos deficitas 2025 m. sumažėjo, numatoma, kad 2026 m., blogėjant išorės aplinkybėms, jis blogės. Valdžios sektoriaus deficitas 2025 m. šiek tiek sumažėjo, tačiau tebėra didelis ir daro neigiamą poveikį išorės balansui; be to, darant nesikeičiančios politikos prielaidą prognozuojama, kad 2026 m. jis iš esmės nesikeis, o 2027 m. padidės, todėl didės valdžios sektoriaus skola. 2025 m. infliacija buvo gerokai didesnė už euro zonos infliaciją, iš dalies dėl PVM tarifo padidinimo, ir prognozuojama, kad 2026 m. grynoji infliacija išliks viena didžiausių euro zonoje. Sparčiai augančios vienetui tenkančios darbo sąnaudos dar labiau susilpnino konkurencingumą ir vis dar numatoma, kad 2026 m. jos palyginti sparčiai augs. Būsto kainos 2025 m. dėl mažesnių hipotekos paskolų palūkanų normų pakilo ir tikėtina, kad dėl ribotos pasiūlos jos toliau smarkiai augs. Dėl mažesnių palūkanų normų ir didesnių pajamų išaugo ir namų ūkių skolinimasis. Politikos pažanga buvo nedidelė. Žvelgiant į ateitį, pažeidžiamumas sumažėtų veiksmingai sprendžiant pagrindinius darbo jėgos apmokestinimo, konkurencingumo, būsto pasiūlos ir fiskalinės politikos klausimus;

(7) 2025 m. sausio 21 d. Taryba, remdamasi Komisijos vertinimu ir rekomendacija, priėmė Rekomendaciją, kuria pritariama Slovakijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui ([6]). Planas apima 2025–2028 m. laikotarpį, o jame pateikiamas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus. Taryba rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 3,8 % 2025 m., 0,9 % 2026 m., 1,6 % 2027 m. ir 1,5 % 2028 m.; tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2023 bazinius metus, t. y. 10,3 % 2025 m., 11,2 % 2026 m., 13,0 % 2027 m. ir 14,8 % 2028 m.; 2025–2028 m. šis didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas sutampa su taisomuoju planu, kaip pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį 2025 m. sausio 21 d. rekomendavo Taryba, kad būtų ištaisyta perviršinio deficito padėtis ([7]); perviršinio deficito procedūra Slovakijai sustabdoma;

(8) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija paragino valstybes nares prašyti koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas ([8]); 2025 m. kovo 6 d. šį pasiūlymą palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba. Gavusi Slovakijos prašymą, 2025 m. liepos 8 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Slovakijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ([9]). Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Slovakijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolat didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

(9) 2026 m. balandžio 30 d. Slovakija pateikė 2026 m. metinę pažangos ataskaitą ([10]) dėl rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo laikymosi ir dėl reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius iššūkius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimo. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi Slovakijos pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

([5]) SWD(2026) 142 final.

([6]) 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Slovakijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, (OL C, C/2025/645, 2025 2 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/645/oj).

([7]) 2025 m. sausio 21 d. priimta Tarybos rekomendacija siekiant ištaisyti perviršinio deficito padėtį Slovakijoje. Visi dokumentai, susiję su Slovakijos perviršinio deficito procedūra, pateikiami adresu https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/slovakia_en.

([8]) Komisijos komunikatas „Atsižvelgimas į gynybos išlaidų padidinimą Stabilumo ir augimo pakte“, Briuselis, 2025 3 19, C (2025) 2000 final.

([9]) 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Slovakijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3974, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3974/oj).

([10]) 2026 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos adresu https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_lt.

(10) 2025 m. realiojo BVP augimas buvo 0,8 %, o infliacija pagal SVKI – 4,2 %. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 0,8 % 2026 m. ir 1,5 % 2027 m., o infliacija pagal SVKI bus 4,3 % 2026 m. ir 3,2 % 2027 m.;

(11) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([11]), Slovakijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,3 % BVP 2024 m. iki 4,5 % BVP 2025 m. 2025 m. deficito sumažėjimas daugiausia atspindi konsolidavimo priemones ir dėl vėlavimo pristatyti tam tikrą karinę įrangą mažesnes, nei tikėtasi, investicijas į gynybą. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas sudarys 4,6 % BVP, o 2027 m. – 5,4 % BVP. 2026 m. nedidelį padidėjimą visų pirma atspindi investicijų padidėjimas, kurį lėmė iš ankstesnių metų atidėtas karinės įrangos pristatymas. 2027 m. deficito padidėjimą daugiausia lemia numatomas karinės įrangos pristatymas;

(12) remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinės politikos kryptis ([12]), apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo stabdomoji ir atitiko 1,1 % BVP. Numatoma, kad ir 2026 m., ir 2027 m. ji bus stabdomoji (atitinkamai 0,5 % ir 1,1 % BVP);

(13) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([13]), Slovakijos valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 59,7 % BVP 2024 m. pabaigoje iki 61,4 % BVP 2025 m. pabaigoje. Skolos santykio padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi didelį valdžios sektoriaus pirminį deficitą. Be to, prie skolos didėjimo tendencijos prisideda tai, kad palūkanų išlaidos auga sparčiau nei ekonomika. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 63,7 %, o iki 2027 m. pabaigos dar padidės iki 66,9 %; Padidėjimas 2026 ir 2027 m. daugiausia atspindi didelį nuolatinį valdžios sektoriaus deficitą;

(14) remiantis Eurostato duomenimis ([14]), bendros valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Slovakijoje 2025 m. sudarė 2,0 % BVP, t. y. 0,6 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 baziniais metais. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. jos liks tokio paties dydžio. Tai 0,6 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 ataskaitiniais metais ([15]);

(15) Sąjungai ir toliau kyla energijos tiekimo sutrikimų ir padidėjusio kainų nepastovumo rizika, kurią dar labiau didina geopolitinė įtampa, daranti poveikį pasaulinėms naftos ir dujų rinkoms. Per 2022–2023 m. energetikos krizę įgyta patirtis parodė, kad plataus masto ir netikslinės priemonės lemia didelius fiskalinius kaštus ir yra socialiai ir ekonomiškai neefektyvios. Nuo karo Artimuosiuose Rytuose pradžios 2026 m. vasario mėn. Slovakija nesiėmė naujų fiskalinės politikos priemonių, kad sušvelnintų didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms ([16]);

([11]) Eurostato euro rodikliai, 2026 4 22.

([12]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

([13]) Eurostato euro rodikliai, 2026 4 22.

([14]) Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

([15]) NATO gynybos išlaidų apibrėžtis skiriasi nuo valstybės funkcijų klasifikatoriaus (COFOG) gynybos išlaidų apibrėžties. Be to, galėtų būti skirtumų dėl išlaidų, ypač karinės įrangos išlaidų, įrašymo į sąskaitas laiko, nes NATO ataskaitose nesilaikoma nacionalinių sąskaitų taisyklių, reglamentuojančių įrašymo į sąskaitas laiką.

([16]) Tai atspindi padėtį iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino (2026 m. gegužės 4 d.).

(16) remiantis Komisijos skaičiavimais, grynosios išlaidos Slovakijoje 2025 m. išaugo 1,7 %, o 2024 ir 2025 m. iš viso – 5,4 %. 2025 m. grynųjų išlaidų augimas nesiekia rekomenduojamo didžiausio augimo tempo. Vertinant 2024 ir 2025 m. kartu, bendras grynųjų išlaidų augimo tempas taip pat nesiekia rekomenduojamo didžiausio augimo tempo;

(17) remiantis Komisijos skaičiavimais numatoma, kad grynosios išlaidos Slovakijoje 2026 m. išaugs 2,9 %, o 2024, 2025 ir 2026 m. iš viso – 8,4 %. Numatomas 2026 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 0,8 % BVP. Vertinant 2024, 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynųjų išlaidų augimo tempas nesiekia rekomenduojamo didžiausio augimo tempo ([17]);

(18) be to, nepakankamas esamų išlaidų peržiūrų įgyvendinimas biudžeto procese riboja galimybes sutaupyti lėšų, o tai kitu atveju galėtų pagerinti viešųjų finansų būklę;

(19) 2025 m. mokesčių pleištas (darbo užmokesčio apmokestinimas) Slovakijoje išliko didesnis už ES vidurkį visų lygių darbo užmokesčio atžvilgiu, ypač mažas pajamas gaunantiems asmenims. Dar didesnį šios grupės mokesčių pleištą lėmė pastarasis privalomų socialinių ir sveikatos įmokų padidinimas. Pajamos iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių Slovakijoje išliko mažos ir mažesnės už ES vidurkį, daugiausia dėl plotu grindžiamos nekilnojamojo turto apmokestinimo sistemos, pagal kurią nekilnojamasis turtas apmokestinamas pagal plotą, o ne pagal rinkos vertę, o tai riboja pajamų gavimą, mažina teisingumą ir prisideda prie spaudimo didinti būsto kainas. Pajamos iš aplinkos mokesčių, įskaitant transporto, taršos ir gamtos išteklių naudojimo mokesčius, nuolat nesiekia ES vidurkio, o tai rodo neišnaudotą potencialą stiprinti principą „teršėjas moka“;

(20) per pastaruosius dvejus metus įmonių pelno mokesčiai labai padidėjo, o 2025 m. sausio mėn. nustačius tris įmonių pelno mokesčio laiptelius padėtis tapo dar sudėtingesnė. Tiek efektyvusis mokesčio tarifas, tiek teisės aktais nustatytas didelių įmonių pelno mokesčio tarifas viršija ES vidurkį. Verslo aplinką dar labiau blogina neseniai įvestas mokėjimo paslaugų mokestis. Standartinį PVM tarifą padidinus nuo 20 % iki 23 % namų ūkiams buvo užkrauta papildoma mokesčių našta, o dėl dviejų lengvatinių PVM tarifų, taikomų daugeliui prekių ir paslaugų, sistema tampa sudėtingesnė ir didėja mokesčių išlaidos. Be to, kapitalo prieaugiui iš nekilnojamojo turto pardavimo po penkerių metų netaikomi mokesčiai, taip susiaurinant mokesčių bazę ir skatinant ilgalaikes investicijas į būstą. Nors Slovakijos PVM surinkimo atotrūkis sumažėjo, jis tebėra didesnis už 8,2 % – ES vidurkį. Slovakija padarė pažangą skaitmenizuodama mokesčių administravimą, tačiau papildoma pažanga, visų pirma elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo (jau įgyvendinama) ir iš anksto užpildomų mokesčių deklaracijų srityje, galėtų padėti sumažinti mokesčių spragas, supaprastinti prievolių vykdymą ir sumažinti išlaidas. Be to, gyventojų pajamų mokesčio deklaracijų pildymo elektroninėmis priemonėmis lygis tebėra žemas ir gerokai žemesnis už ES vidurkį;

(21) per pastaruosius keletą metų socialinės gerovės sistema palaipsniui plėtėsi ir tapo vis brangesnė. Didelės socialinės išmokos, pavyzdžiui, nuolatinis 13-osios pensijos mokėjimas, pajamų mokesčio dalies skyrimas tėvams ir energijos subsidijos, nėra veiksmingai skiriamos pažeidžiamų asmenų grupėms, o energetikos priemonės, kurios dabar apima 90 % namų ūkių, ir toliau iškraipo rinkos kainų signalus;

([17]) Kadangi Slovakija naudojasi lankstumo galimybe pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, vertinant atitiktį daugiausia dėmesio skiriama pastarajam palyginimui.

(22) Slovakija ir toliau susiduria su dideliu būsto trūkumu: jos būstų ūkis vienam gyventojui išlieka mažiausias ES, o statybos veikla toliau silpsta, nes 2025 m. pirmą pusmetį buvo pradėtas statyti tik 7 241 naujas būstas. Šis nuosmukis atitinka platesnį gyvenamųjų namų plėtros susitraukimą, nes statybos leidimų, kurių daugiausia buvo išduota 2021 m., nuo to laiko iki 2024 m. nuolat mažėjo, taigi, bendras Slovakijos būstų ūkis tebėra gerokai mažesnis už ES vidurkį. Nors buvo priimtas naujas Statybos įstatymas, kuriuo siekiama supaprastinti leidimų išdavimo procedūras, jis dar tik pradedamas įgyvendinti, o jo poveikis dar nepasireiškė. Nuomos sektorius panašiai nepakankamai išvystytas: nuomojamo būsto dalis yra gerokai mažesnė už ES vidurkį ir ilgainiui nedidėja. Surašymo duomenys rodo, kad labai sumažėjo privačių nuomojamų būstų – jų 2021 m. sumažėjo iki vos 0,86 %. Socialinio būsto taip pat labai nepakanka – jis sudaro tik 2,5 % viso ūkio, o tai yra viena mažiausių dalių ES. Šie sisteminiai trūkumai daro neproporcingą poveikį marginalizuotoms bendruomenėms, visų pirma romų šeimoms, iš kurių 86 % gyvena perpildyto būsto sąlygomis, dažnai segreguotose gyvenvietėse, kuriose trūksta pagrindinės infrastruktūros, pavyzdžiui, patikimos prieigos prie vandens. Nesaugios būsto sąlygos kenkia jų integracijai į švietimą ir užimtumą. Be to, per pastarąjį dešimtmetį Slovakijoje labai išaugo benamystė. Šias problemas dar labiau apsunkina tai, kad būsto pašalpos padengia tik minimalią nuomos išlaidų dalį, taigi nėra realiai remiamas nuomos įperkamumas;

(23) kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą Sąjungos finansavimo priemonių įgyvendinimą, be kita ko, Europos semestro kontekste, itin svarbus tebėra sistemingas, prasmingas ir savalaikis vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(24) sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), Europos socialinio fondo+ (ESF+) ir Sanglaudos fondo, įgyvendinimas Slovakijoje tiek pagal projektų atranką, tiek pagal mokėjimus vis dar vyksta lėčiau nei vidutiniškai ES. Svarbu aktyviau ir sparčiau dėti pastangas, siekiant užtikrinti, kad šios investicijos būtų greitai įgyvendinamos, ir kartu kuo labiau padidinti jų poveikį vietoje. Slovakija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programas, kad padidintų konkurencingumą ir augimą. Tačiau Slovakija ir toliau susiduria su įgyvendinimo iššūkiais, be kita ko, susijusiais su investicijomis į MTP ir inovacijomis, skaitmenizacija, gamtos ir biologinės įvairovės apsauga ir romų įtrauktimi. Be to, Slovakijai reikia paspartinti TPF paramos įgyvendinimą, nes ištekliai turi būti išmokėti iki 2026 m. pabaigos. Labai svarbu užtikrinti, kad naujos investicijos, kurias Slovakija nustatė atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, visų pirma investicijos, susijusios su penkiais Laikotarpio vidurio peržiūros reglamente ([18]) nustatytais prioritetais, būtų vykdomos greitai ir veiksmingai;

(25) Slovakijos rytiniuose pasienio regionuose susiduriama su papildomais iššūkiais, kurie kenkia jų ekonominės ir socialinės plėtros perspektyvoms, nes esami struktūriniai iššūkiai tampa dar sunkesni. Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą poveikis didina su saugumu susijusį spaudimą, trikdo tarpvalstybinę ekonominę veiklą ir mažina investicijų patrauklumą;

(26) Slovakija susiduria su keliais iššūkiais, susijusiais su verslo aplinka ir viešuoju administravimu, skaitmenizacija, moksliniais tyrimais ir inovacijomis, teisingumo ir kovos su korupcija sistema, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu ir pramonės pertvarka, visai netaršaus judumo plėtojimu, darbo rinka, švietimu ir sveikatos priežiūra;

(27) Slovakijos verslo aplinkai ir toliau trukdo nenuspėjama reglamentavimo sistema. Prie reglamentavimo nestabilumo prisideda dažnas paspartintų teisėkūros procedūrų taikymas ir Parlamento narių inicijuoti pakeitimai, dažnai apeinant standartinius poveikio vertinimus ir konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais. Nors oficialiai sukurta geresnio reglamentavimo sistema, ji taikoma nenuosekliai ir iš esmės formaliai, todėl jos veiksmingumas gerinant teisės aktų kokybę ir nuspėjamumą yra ribotas. Todėl konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais ir poveikio vertinimai nėra tinkamai įtraukti į teisėkūros procesą, o naujausiomis priemonėmis, įskaitant priemones pagal EGAD planą, pasiekta tik nedidelių patobulinimų. Be to, administracinė našta tebėra didelė, o sudėtingos procedūros ir atitikties reikalavimai ir toliau trukdo verslo veiklai. Galiausiai Slovakijoje tebėra reglamentavimo ir administracinių kliūčių bendrajai rinkai, darančių poveikį tarpvalstybiniam paslaugų teikimui ir įsisteigimo laisvei, visų pirma dėl fragmentiškų draudimų vairuoti ir ribojamųjų mažmeninės prekybos taisyklių;

([18]) 2025 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/1914, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą.

(28) teikti kokybiškas viešąsias paslaugas ir toliau trukdo vietos valdymo struktūrų susiskaidymas. Didelis mažų savivaldybių, kurių administraciniai gebėjimai dažnai yra riboti, o finansavimas, palyginti su jų atsakomybe, yra nepakankamas, skaičius trukdo veiksmingai planuoti investicijas ir įsisavinti ES lėšas. Nors išbandant bendrus paslaugų centrus padaryta tam tikra strateginio koordinavimo centriniu lygmeniu gerinimo ir administracinių gebėjimų telkimo vietos lygmeniu pažanga, savivaldybių bendradarbiavimas tebėra ribotas, o visapusiška vietos valdymo reforma dar nepradėta;

(29) neseniai atliktais teisės aktų pakeitimais buvo susilpnintas skaidrumas ir konkurencija viešųjų pirkimų srityje. Padidinus ribas, kurias viršijus privalomas skelbimas, ir supaprastinus procedūras sumažėjo administracinė našta, tačiau taip pat kilo rizika konkurencijai ir skaidrumui, ypač kai sudaromos sutartys, kurių vertė nesiekia ribos. Viešųjų pirkimų procedūros tebėra ilgos ir toliau vyrauja sutarties skyrimo pagal mažiausią kainą kriterijai, o tai riboja galimybes vadovautis su kokybe ir gyvavimo ciklo sąnaudomis susijusiais aspektais. Siekiant padidinti viešųjų išlaidų efektyvumą ir remti gerą valdymą, būtina užtikrinti veiksmingą priežiūrą ir stiprinti kompetentingų institucijų vaidmenį užtikrinant konkurenciją ir skaidrumą;

(30) susirūpinimą tebekelia teismų sistema ir kovos su korupcija sistema, o gebėjimai nustatyti aukšto lygio korupciją, ją tirti ir patraukti už ją baudžiamojon atsakomybėn toliau blogėjo. Kalbant apie korupciją versle, jos suvokimas tebėra aukštas ir atvejų, kai pranešama apie patirtą korupciją, skaičius Slovakijoje tebėra labai didelis. Ir toliau pasitvirtina 2024 ir 2025 m. nustatyta rizika, susijusi su specializuotų kovos su korupcija agentūrų (Specialiosios prokuratūros ir Nacionalinės nusikaltimų agentūros) išardymu ir baudžiamosios teisės reforma, dėl kurios buvo sutrumpinti senaties terminai ir sumažintos bausmės už korupcines nusikalstamas veikas. Esant tokiai padėčiai, generalinis prokuroras dar naudojasi įgaliojimais panaikinti galutinius žemesniųjų prokurorų ir teisėsaugos institucijų sprendimus ikiteisminiame etape. Reorganizavus policiją ir baudžiamąjį persekiojimą, nustatytų ir patrauktų baudžiamojon atsakomybėn asmenų korupcijos bylų skaičius smarkiai sumažėjo. Kelioms didelio atgarsio sulaukusioms korupcijos byloms buvo nepataisomai pakenkta dėl sumažintų sankcijų už korupcinius nusikaltimus ir sutrumpinto nusikaltėlių patraukimo baudžiamojon atsakomybėn laikotarpio. 2025 m. gruodžio mėn. bandymas išardyti Pranešėjų apsaugos biurą sukėlė papildomą susirūpinimą dėl kovos su korupcija sistemos ir galimų pranešėjų baimės pateikti informaciją apie aukšto lygio korupciją. Apskritai šie pokyčiai dar labiau išryškino tai, kad nėra tvirtos kovos su korupcija sistemos, o esama šiuo metu skatina netinkamą kišimąsi. Būtina dėti daug pastangų, kad būtų pašalinti nustatyti trūkumai, susiję su nepakankama kompetentingų institucijų specializacija;

(31) teisingumo sistemoje įgyvendinta teismų žemėlapio reforma, kuri šiuo metu vertinama. Tačiau susirūpinimą tebekelia vis dar nepakankamos teisminių institucijų nepriklausomumo apsaugos priemonės, visų pirma kalbant apie Teisėjų tarybos narius, kurių įgaliojimai buvo dar labiau padidinti, pavyzdžiui, drausminių procedūrų kontekste, nors Vyriausybė neseniai ėmėsi iniciatyvų dėl jų atleidimo iš pareigų. Šie pokyčiai kelia tiesioginę riziką Slovakijos verslo ir reglamentavimo aplinkai;

(32) Slovakija padarė pažangą skaitmeninės infrastruktūros srityje tiek miesto, tiek kaimo vietovėse, o privatūs telekomunikacijų operatoriai investuoja į gigabitinius ir 5G tinklus. Vis dėlto dėl palyginti menkos aprėpties kaimo vietovėse ir ribotų viešųjų išlaidų reikia dėti daugiau pastangų. Tikimasi, kad 2025 m. nustatytomis teisėkūros priemonėmis, įskaitant Statybos įstatymą ir Gigabitinės infrastruktūros aktą, bus remiamas skaitmeninės infrastruktūros diegimas, tačiau tebėra tam tikrų reglamentavimo iššūkių. Konkurencingumui ir augimui ir toliau kenkia lėtas skaitmeninių technologijų diegimas Slovakijoje – 2025 m. bent bazinį skaitmeninį intensyvumą buvo pasiekusios tik 57 % mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), palyginti su ES vidurkiu (71 %). Įmonėms didelių sunkumų kelia nepakankami darbuotojų skaitmeniniai įgūdžiai ir kvalifikacijos kėlimo galimybės, taip pat sunkumai pritraukiant IRT specialistus. Nepaisant įvairių dedamų pastangų, susiskaidymas, nepakankamas dėmesys naudotojų patirčiai ir lėtas e. valdžios paslaugų diegimas silpnina reformų patikimumą, o tai aiškiai rodo, kad reikia gerinti duomenų valdymą, sąveikumą ir tolesnę e. valdžios paslaugų integraciją;

(33) Slovakijai, kuri 2025 m. buvo klasifikuojama kaip nauja novatorė, teko konstatuoti didėjantį atotrūkį tarp savo veiklos rezultatų ir ES vidurkio. Viešojo sektoriaus išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai (MTP) sumažėjo nuo 0,45 % 2023 m. iki 0,39 % 2024 m., t. y. buvo gerokai mažesnės už ES vidurkį. 2023 m. Vyriausybė įsipareigojo išlaikyti metinio viešųjų išlaidų moksliniams tyrimams ir plėtrai didinimo trajektoriją ir pasiekti, kad iki 2030 m. jos sudarytų 0,67 % BVP. Šią trajektoriją reikia išlaikyti, kad būtų padidintas Slovakijos konkurencingumas, kartu toliau skatinant privačias investicijas į MTP, kurios tebėra kritiškai mažos;

(34) Slovakijos mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) aplinka tebėra susiskaidžiusi, o gerinant įmonių ir mokslinių tyrimų sektoriaus bendradarbiavimą padaryta nedidelė pažanga. MTI ekosistemai trūksta nuspėjamumo, nes nepakankamai išvystyta institucinė sistema ir nėra aiškiai priskirta atsakomybė. Siekiant prisidėti prie mokslinių tyrimų rezultatų kokybės ir padidinti jų sėkmingo komercializavimo tikimybę, bus itin svarbu skatinti pagal EGAD planą parengtą praktiką, susijusią su tarptautinių vertinimų, pagal kuriuos bus skiriamos dotacijos ir perduodamos žinios, atlikimu. Siekiant toliau skatinti įmonių ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą, visų pirma technologijų perdavimą, Slovakijai būtų naudinga vadovautis geriausia tarptautine praktika, susijusia su universitetuose sukurtų intelektinės nuosavybės teisių nuosavybe;

(35) MVĮ galimybės investuoti į MTP yra ribotos, nes dabartinė MTP mokesčių paskatų programa labiau orientuota į didesnes įmones. Patobulinus MTP paskatų programas ir labiau orientuojant MTP politiką į MVĮ, būtų galima padidinti Slovakijos augimo potencialą;

(36) Slovakijos ekonomika, įskaitant jos didelį ir daug energijos suvartojantį pramonės sektorių, ir toliau susiduria su konkurencingumo iššūkiais dedant modernizavimo pastangas ir siekiant klimato srities tikslų. Pramonės sektoriui būdingas didelio lygio energijos suvartojimas ir taršos anglies dioksidu intensyvumas, nors pastaraisiais metais dėl didesnio efektyvumo ir struktūrinių pokyčių abu minėti rodikliai sumažėjo. Didelės energijos kainos tebėra nemažas iššūkis įmonėms ir atspindi struktūrines problemas. Kad ekonomiškai efektyviai pradėtų mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir kartu išlaikytų pramonės konkurencingumą, Slovakija turi toliau investuoti į energijos vartojimo efektyvumą ir spartinti pramonės procesų elektrifikavimą. Tai taip pat galėtų būti skatinama priemonėmis, kuriomis gerinamas elektros ir gamtinių dujų kainų santykis. Vidaus gamybos potencialas gaminant nulinio ŠESD balanso technologijas tebėra nepakankamai išnaudojamas. Naujų pramonės sektorių integravimas į ES vertės grandines ir pažanga kuriant labiau inovacijomis grindžiamus produktus tebėra viena iš pagrindinių Slovakijos ekonomikos galimybių;

(37) nepaisant Slovakijos pastangų įvairinti gamtinių dujų pasiūlą ir mažinti paklausą, priklausomybė nuo Rusijos iškastinio kuro tebėra didelė, todėl šaliai kyla išorės rizika. 2025 m. daugiau kaip 50 % gamtinių dujų ir daugiau kaip 80 % naftos buvo Rusijos kilmės. 2025 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis Slovakijos elektros energijos rūšių derinyje svyravo tarp mažiausių ES, o šalies vėjo energijos potencialas tebėra neišnaudotas. 2023 m. laipsniškai atsisakius anglių, Slovakijos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas daugiausia priklauso nuo branduolinės energijos. Vidutinėms elektros energijos kainoms ir toliau didelę įtaką daro brangios gamtinės dujos. Sumažinus jų dalį elektros gamyboje, būtų lengviau stabilizuoti Slovakijos elektros sistemą, užtikrinti prieinamesnes elektros energijos kainas ir remti konkurencingumą. Slovakija ėmėsi veiksmų, kad paspartintų atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą ir patobulintų teisės aktų sistemą pagal savo EGAD planą, tačiau atsinaujinančiųjų energijos išteklių diegimas tebėra labai lėtas. Viena iš pagrindinių struktūrinių kliūčių plėtoti naujus projektus tebėra ilgalaikio tikrumo investuotojams į atsinaujinančiųjų išteklių energiją nebuvimas. Visų pirma, plačiau naudojant elektros energijos aukcionus ir platesniu mastu sudarant ilgalaikes sutartis būtų remiamas didesnių atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų vystymas, kartu atveriant naujus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo sprendimus energijai imlioms pramonės šakoms;

(38) siekiant patenkinti padidėjusius pramonės elektrifikavimo ir darnaus judumo poreikius, reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų paspartintos naujos investicijos į tinklus ir padidinta jų galia. Šildymo ir vėsinimo sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo spartinimas plačiau naudojant atsinaujinančiųjų išteklių sprendimus padėtų pasiekti klimato srities tikslus ir prieinamesnes energijos kainas. Be spartesnio elektrifikavimo, šildymo sektoriaus perėjimą prie mažo anglies dioksido pėdsako ekonomikos dar būtų galima sustiprinti plačiau taikant geoterminius sprendimus, nes Slovakija kai kuriose vietovėse turi palankias geologines sąlygas;

(39) labai mažą visai netaršaus judumo skverbtį Slovakijoje rodo viena iš mažiausių Europos Sąjungoje naujų užregistruotų visai netaršių transporto priemonių procentinė dalis, taip pat tai, kad vėluojama diegti visai netaršią įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūrą. Nors Slovakija priėmė kai kurias reformas pagal savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, paskatos visai netaršių transporto priemonių ir infrastruktūros diegimui remti dar neįgyvendintos. Elektromobilumo veiksmų plane numatytų paskatų diegimas yra itin svarbus, kad privatusis sektorius galėtų toliau daug investuoti. Slovakijos geležinkelių transporto infrastruktūra taip pat modernizuojama per lėtai, o tai mažina jos patrauklumą naudoti tiek keleivių vežimo, tiek komerciniais tikslais. Be to, Slovakijoje trūksta centralizuoto požiūrio į ilgalaikį nacionalinės transporto infrastruktūros statybos ir renovacijos finansavimą. Šią padėtį būtų galima pagerinti fiksuotais ir nuspėjamais nacionaliniais biudžeto įnašais į transporto infrastruktūros plėtrą ir techninę priežiūrą, kurie būtų naudojami kartu su Europos ir viešojo bei privačiojo sektorių finansavimu. Be to, reikia dar labiau supaprastinti pasirengimo investicijoms į transporto infrastruktūrą etapus, kad būtų paspartinta infrastruktūros plėtra ir priežiūra. Taip pat pažymėtina, kad tinkamų transporto galimybių trūkumas Slovakijoje, visų pirma kaimo vietovėse, dažnai riboja paveiktų mažas pajamas gaunančių namų ūkių judumą ir galimybes naudotis esminėmis paslaugomis. Visų pirma labiausiai paveiktuose regionuose, pavyzdžiui, vidurio ir rytų Slovakijoje, per lėtai diegiamos viešojo transporto jungtys bei aktyvaus judumo galimybės, užsakomojo transporto priemonės ir socialiniai taksi mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams;

(40) nors Slovakijos prisitaikymo prie klimato kaitos planas yra parengtas, atsparumo klimato kaitai politikos įgyvendinimas atsilieka dėl nepakankamo institucinio pasirengimo, menko informuotumo regionų ir vietos lygmenimis ir nepakankamo tarpžinybinio bendradarbiavimo. Vandens kokybė ir vandentvarka toliau blogėja, be kita ko, dėl hidromorfologinių pokyčių ir taršos pesticidais, o tai daro poveikį pramonės ir žemės ūkio našumui ir žmonių sveikatai. Nors pakuočių atliekų perdirbimo srityje padaryta tam tikra pažanga, išlieka rizika, kad Slovakija nepasieks komunalinių atliekų ir pakuočių atliekų kiekio tikslų, taip pat 2035 m. sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekio tikslo. Ekosistemų būklės prastėjimas taip pat veikia žemės ūkio, miškininkystės ir su vandeniu susijusių pramonės šakų našumą, o tai turi didelį ekonominį poveikį. Tai daugiausia lemia tokie neigiami veiksniai kaip netvari miškininkystė ir žemės ūkis, infrastruktūros plėtra ir invazinės rūšys;

(41) atsižvelgdama į itin svarbų žmogiškojo kapitalo vaidmenį didinant Sąjungos konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą, 2026 m. Taryba rekomendavo valstybėms narėms imtis veiksmų, siekiant skubiai reaguoti į su žmogiškuoju kapitalu susijusius įgūdžių, švietimo ir mokymo srities struktūrinius iššūkius, trukdančius konkurencingumui. Slovakijai skirtos 2026 m. rekomendacijos gali padėti įgyvendinti Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo Sąjungoje;

(42) didelis ilgalaikis nepakankamai atstovaujamų grupių, visų pirma romų, žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų, nedarbas tebėra problema, dėl kurios didėja įgūdžių trūkumas ir regioniniai skirtumai. Tačiau, nors padėtis šalies rytiniuose regionuose yra blogesnė, investicijos į politiką, kuria siekiama padėti pažeidžiamų asmenų grupėms rasti arba išlaikyti darbą, tebėra nedidelės. Dalyvauti darbo rinkoje, ypač moterims, trukdo nepakankamas įperkamų kokybiškų ikimokyklinio vaikų, ypač iki 3 metų amžiaus, ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumas bei nepakankamas naudojimasis jomis, o skirtumai daro poveikį nepalankioje padėtyje esančioms grupėms. Be to, lanksčios darbo sąlygos, pavyzdžiui, darbo ne visą darbo laiką ir nuotolinio darbo galimybės, tebėra labai ribotos;

(43) Slovakija susiduria su nuolatinėmis švietimo ir įgūdžių sistemos problemomis, kurios riboja ilgalaikį augimą ir darbo rinkos rezultatus. Menka pažanga padaryta stiprinant pagrindinius įgūdžius, ypač nepalankioje padėtyje esančių besimokančių asmenų, be kita ko, marginalizuotose romų bendruomenėse. Neseniai įvykdytomis teisėkūros reformomis nustatytos priemonės, kuriomis siekiama gerinti matematinį raštingumą ir stiprinti bazinius įgūdžius. Didelė mokinių dalis neturi minimalių pagrindinių dalykų įgūdžių, o rezultatai yra prastesni už ES vidurkį. Mokymosi rezultatus dar labiau silpnina mokyklos nelankymas ir nebaigimas, ypač kaimo vietovėse. Nepaisant vykdomų reformų, galimybės naudotis paramos priemonėmis tebėra nepakankamos, ypač specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, o tai trukdo užtikrinti vienodas bei įtraukias galimybes gauti kokybišką išsilavinimą;

(44) vis dar labai trūksta įgūdžių, o tai daro poveikį daugiau kaip pusei įmonių ir atspindi darbo jėgos įgūdžių bei darbo rinkos poreikių neatitiktį. Nors padaryta tam tikra pažanga suaugusiųjų švietimo srityje, dalyvavimo lygis tebėra žemas, ypač tarp žemos kvalifikacijos darbuotojų. Dalyvavimas mokymosi darbo vietoje programose tebėra mažesnis už ES vidurkį, o pagrindinių skaitmeninių įgūdžių spragos ir menkas moterų dalyvavimas gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityse išlieka. Priimtos priemonės, kuriomis siekiama reformuoti profesinį rengimą ir mokymą ir stiprinti STEM trajektorijas didinant matematinį raštingumą vidurinio ugdymo lygmeniu. Reikia dėti daugiau pastangų siekiant padidinti perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo mastą, sustiprinti mokytojų rengimą, pagerinti mokymo programų reformų įgyvendinimą ir padidinti STEM dalykų besimokančių asmenų skaičių, be kita ko, pertvarkant vidurines profesines mokyklas į specializuotas į STEM orientuotas įstaigas ir glaudžiau bendradarbiaujant su darbdaviais ir aukštojo mokslo institucijomis. Be to, menkas tretinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius, didelis išvykstančių studentų ir mažas grįžtančių absolventų skaičius, visų pirma didelės paklausos sektoriuose, mažina kvalifikuotos darbo jėgos prieinamumą. Šiomis aplinkybėmis trečiųjų valstybių piliečių integracija į darbo rinką tebėra ribota ir fragmentiška, nes nėra visapusiškos sistemos, kuria būtų remiama ilgalaikė jų įtrauktis. Geriau išlaikant ir pritraukiant kvalifikuotus specialistus būtų lengviau spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir remti ekonomikos konkurencingumą;

(45) Slovakijos sveikatos priežiūros sistemos atsparumas daug nukenčia dėl sveikatos priežiūros specialistų trūkumo ir jų senėjimo. Darbuotojų skaičius nesiekia ES vidurkio, trūksta 21 % bendrosios praktikos gydytojų, beveik ketvirtadalis slaugytojų artėja prie pensinio amžiaus. Nepaisant pastaruoju metu padidėjusio kai kurių medicinos darbuotojų darbo užmokesčio, juos išlaikyti ir toliau sunku dėl prastų darbo sąlygų, mažo susidomėjimo karjera pirminės sveikatos priežiūros srityje ir emigracijos iš šalies. Pastangos šalinti darbo jėgos ir infrastruktūros spragas tebėra nepakankamos: 2023 m. profilaktinei priežiūrai teko tik 2,7 % sveikatos priežiūros išlaidų, t. y. gerokai mažiau nei ES vidurkis. Nepaisant pagal EGAD planą finansuojamų klinikų ir atrankinio sveikatos tikrinimo plėtros, šios priemonės prieinamumo arba teisingumo iš esmės dar nepagerino. Nuolatinės skolos ir ilgi mokėjimų vėlavimai pagrindinėse valstybinėse ligoninėse rodo sistemos neefektyvumą, kurį dar labiau sustiprina didelės savo lėšomis padengiamos sąnaudos. EGAD planas padėjo šiek tiek pagerinti sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimą. Tačiau reikia dėti daugiau pastangų stiprinti pirminę sveikatos priežiūrą ir profilaktinę priežiūrą, visų pirma pažeidžiamų asmenų, užtikrinti ypatingos svarbos medicinos reikmenų tiekimą ir ilgalaikį fiskalinį tvarumą;

(46) ilgalaikės priežiūros paslaugos vis dar nepakankamai finansuojamos ir tebėra gana ribotos, ypač pažeidžiamų asmenų grupėms. Prognozuojama, kad dėl visuomenės senėjimo viešosios išlaidos ilgalaikei priežiūrai vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu didės. Darbo jėgos trūkumas ir regioniniai skirtumai riboja paslaugų teikimą, ypač Slovakijos kaimo vietovėse ir rytiniuose regionuose. Nepaisant kai kurių pradinių pagal EGAD planą pradėtų reformų ir padarytų investicijų, galimybės gauti įperkamas ir kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas įvairiuose regionuose tebėra nevienodos, o bendruomeninė globa vis dar nepakankamai išplėtota;

(47) atsižvelgdama į glaudžias euro zonos valstybių narių ekonomikos tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2026 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo EGAD planus, imtis veiksmų 2026 m. rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Slovakijai skirta 1 rekomendacija padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir penktą rekomendacijas dėl euro zonos, 2 rekomendacija padeda įgyvendinti ketvirtą rekomendaciją dėl euro zonos, 3 rekomendacija padeda įgyvendinti aštuntą ir devintą rekomendacijas dėl euro zonos, 4 ir 5 rekomendacijos padeda įgyvendinti septintą rekomendaciją dėl euro zonos, o 6 rekomendacija padeda įgyvendinti penktą rekomendaciją dėl euro zonos;

(48) atsižvelgiant į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir išvadas dėl susidariusio disbalanso, rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2, 3 ir 5 rekomendacijose. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su būsto rinka ir namų ūkių skola. 1, 2 ir 5 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su išorės ir valdžios sektoriaus balansu. 1, 3 ir 5 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su konkurencingumu. 1, 2, 3 ir 5 rekomendacijos padeda tiek naikinti disbalansą, tiek pagal 47 konstatuojamąją dalį įgyvendinti 2026 m. rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2026 ir 2027 m. imtis šių veiksmų:

1. toliau laikytis 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomenduoto, siekiant ištaisyti perviršinio deficito padėtį, didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, kartu pasinaudojant lankstumu pagal Tarybos aktyvuotą nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Didinti bendras gynybos bei saugumo išlaidas ir stiprinti parengtį, kartu užtikrinant skolos tvarumą ir išlaidų efektyvumą, taip pat laipsniškai pritaikyti biudžetą, kad būtų išlaikytos struktūriškai didesnės gynybos išlaidos. Užtikrinti, kad priemonės, kurių imamasi siekiant sušvelninti energijos kainų kilimo poveikį, būtų laikinos, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ar reaguoti į energijai imlių įmonių poreikius ir kad jos išsaugotų paskatas taupyti energiją, o jų fiskaliniai kaštai būtų suderinti su įsipareigojimais pagal ES fiskalinę sistemą. Užtikrinti, kad mokesčių derinys būtų efektyvesnis, be kita ko, mažinant paskatas nedalyvauti darbo rinkoje ir aktyviau naudojantis aplinkosaugos bei periodiniais nekilnojamojo turto mokesčiais. Supaprastinti mokesčių sistemą ir padidinti išlaidų efektyvumą, be kita ko, suderinant išlaidų peržiūras su biudžeto procesu. Toliau stiprinti mokestinių prievolių vykdymą, be kita ko, toliau skaitmenizuojant mokesčių administravimą. Išsaugoti kainų paskatas taupyti energiją ir didinti socialinių išlaidų tikslingumą. Spartinti statybą supaprastinant teritorijų planavimo ir leidimų išdavimo procedūras, plėsti privačiosios nuomos rinką ir skatinti užtikrinti įperkamą ir socialinį būstą, įskaitant būsto išlaikymą pažeidžiamoms grupėms;

2. užtikrinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę įgyvendinamų reformų ir investicijų tęstinumą. Sparčiau dėti pastangas įgyvendinti sanglaudos politikos programas, kai tikslinga, remiantis išteklių perskirstymu strateginiams prioritetams ir lankstumo galimybėmis, dėl kurių susitarta sanglaudos politikos sistemos laikotarpio vidurio peržiūros kontekste. Įveikti unikalius socioekonominius, saugumo ir civilinio pasirengimo iššūkius, su kuriais susiduriama prie ES rytinės išorės sienos esančiuose regionuose, įskaitant poreikį investuoti į dvejopo naudojimo infrastruktūrą;

3. gerinti verslo aplinką sukuriant labiau nuspėjamą reglamentavimo sistemą ir užtikrinant, kad į teisėkūros procesą būtų įtraukiami poveikio vertinimai ir konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais. Šalinti likusias paslaugų teikimo kliūtis. Spręsti valdymo struktūrų susiskaidymo problemą, be kita ko, parengiant vietos valdymo reformą. Gerinti e. valdžios paslaugų teikimą ir naudotojų patirtį. Užtikrinti viešųjų pirkimų procesų skaidrumą ir konkurenciją. Stiprinti teismų sistemą, įskaitant jos nepriklausomumą, ir didinti kovos su korupcija sistemos veiksmingumą, be kita ko, užtikrinant tinkamą, nepriklausomą ir veiksmingą aukšto lygio korupcijos atvejų nustatymą, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą ir pakankamus specializuotus policijos ir prokuratūros lygmens pajėgumus;

4. toliau plėsti gigabitinį junglumą, visų pirma vietovėse, kuriose gigabitinio ryšio aprėptis nepakankama. Didinti skaitmeninių technologijų diegimą, visų pirma MVĮ, šalinant jų diegimo kliūtis. Tobulinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką toliau didinant viešąsias investicijas į MTP, racionalizuojant MTI valdymo, finansavimo ir vertinimo sistemas, skatinant įmonių ir mokslinių tyrimų sektoriaus bendradarbiavimą ir peržiūrint MTP mokesčių paskatų sistemą, kad MVĮ būtų teikiama didesnė parama;

5. skatinti investicijas, kuriomis didinamas pramonės konkurencingumas, be kita ko, skatinant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir elektrifikaciją, ir ekonomikos įvairinimas. Spartinti energijos tiekimo įvairinimą, kad būtų laipsniškai panaikinta priklausomybė nuo Rusijos šaltinių. Spartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos, visų pirma vėjo energijos, diegimą ir didinti prijungimo prie tinklo procedūrų efektyvumą. Remti tolesnes investicijas į tinklus, visų pirma į elektros tinklus, ir į šildymo sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą. Remti tolesnį visai netaršaus judumo diegimą, reformuoti transporto investicijų valdymą ir modernizuoti darniojo transporto infrastruktūrą bei didinti investicijas į ją, visų pirma kalbant apie geležinkelių tinklą. Mažinti išteklių švaistymą ir didinti pakartotinį komunalinių bei pakuočių atliekų naudojimą ir gamtos išteklių tausojimą, taip pat didinti atsparumą klimato kaitai ir hidrologinį atsparumą, be kita ko, integruojant gamtos procesais pagrįstus sprendimus ir užbaigiant nacionalinių parkų suskirstymą į zonas;

6. stiprinti nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje, visų pirma regionuose, kuriuose yra didelis nedarbas, ir propaguoti lankstesnes darbo sąlygas. Didinti galimybes naudotis įperkamomis kokybiškomis vaikų iki 3 metų amžiaus ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis. Užtikrinti vienodas bei įtraukias galimybes gauti kokybišką išsilavinimą visais lygmenimis, daugiausia dėmesio skiriant pagrindinių įgūdžių ugdymui, be kita ko, nepalankioje padėtyje esančių vaikų. Plėsti suaugusiųjų perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo galimybes, be kita ko, investuojant į skaitmeninius įgūdžius ir mokytojų rengimą ir didinant dalyvavimą STEM dalykų mokymo programose. Didinti kvalifikuotų specialistų išlaikymą ir pritraukimą, kad būtų sprendžiama darbo jėgos trūkumo problema. Gerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ir išplėsti prevencinės sveikatos priežiūros priemones. Didinti sveikatos ir ilgalaikės priežiūros sistemų atsparumą ir fiskalinį tvarumą ir užtikrinti įperkamą ir kokybišką ilgalaikę priežiūrą, visų pirma toliau plečiant bendruomeninę globą.

Priimta Briuselyje 2026 m. liepos 10 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

S. HARRIS